

Funktiotermit Melindassa

- [YLEISOHJE](#)
- [YLEISIMMIN KÄYTETTÄVIÄ TERMEJÄ](#)
- [ESIMERKKEJÄ](#)

YLEISOHJE

RDA-standardin mukaan tekijöiden roolit (funktiot) ovat erittäin tärkeitä. Perinteisesti meillä on käytetty funktiotermejä musiikki- ja av-aineistossa, jatkossa suositellaan käyttöä kaikissa aineistoissa jo ennen varsinaista RDA:n käyttöönottoa. Funktiotermejä (RDA:n mukaisia suhteita) käytetään kaikissa aineistoissa MARC 21 -formaatin kentissä

- 100 \$e
- 110 \$e
- 111 \$j
- 600 \$e (tarvittaessa)
- 610 \$e (tarvittaessa)
- 611 \$j (tarvittaessa)
- 700 \$e
- 710 \$e
- 711 \$j

Funktiotermit kirjoitetaan Melindassa kokonaisina sanoina, ei enää lyhenteinä. Alephin luettelointiclientissä on tarjolla funktiotermitluettelo ao. osakentässä (CTRL + F8).

Huom! Ohjeistus on Melindan uutuusluettelointia ja yksittäisiä korjauksia varten. Takautuvat muutokset Melindaan tehdään myöhemmin toteutettavilla ajoilla. Muiden tietokantojen funktiomerkinnot voidaan konvertoida siinä vaiheessa, kun kirjastot tulevat mukaan Melindaan. Osakenttä \$4 ja sen funktiokoodit ovat käytössä joissain tietokannoissa. Siirtymävaiheessa Melindassa sallitaan myös nämä osakentät, mutta niiden aktiivista käyttöä ei suositella. Osakentät \$e ja \$4 eivät voi olla yhtä aikaa samassa kentässä.

YLEISIMMIN KÄYTETTÄVIÄ TERMEJÄ

Alla olevassa listassa on aikaisemmin käytössä olleiden funktiolyhenteiden aukikirjoitetut muodot. Lisää RDA:n mukaisia termejä löytyy [Metatietosanastosta](#). Niitä voi myös käyttää kuvailussa.

suomi	ruotsi	vanha lyhenne	RDA-termi
animaattori	animatör	anim.	animator
dramaturgi	dramaturg	dramat.	-
esittäjä	artist	esitt.	performer
graafikko	grafiker	graaf.	-
johtaja	dirigent	joht.	conductor
kaivertaja	gravör	kaivert.	engraver
kertoja	berättare	kert.	narrator
kirjoittaja	författare	kirj.	author
kokoaja	sammanställare	kok.	compiler
koreografi	koreograf	koreogr.	choreographer
kuvaaja		kuv.	director of photography
kuvittaja	illustratör	kuv. ill.	illustrator
käsikirjoittaja	manusförfattare	käsik.	screenwriter
kääntäjä	översättare	käänt. övers.	translator
lavastaja	scenograf	lav.	art director
leikkaaja	filmklippare	leikk.	editor of moving image
miksaaja	mixer	miks.	-
näyttelijä	skådespelare	näytt.	actor
ohjaaja	regissör	ohj. reg.	director

opettaja	lärare	opett.	teacher
piirtäjä	tecknare	piirt.	draftsman
sanoittaja	sångtextförfattare	san.	lyricist
sovittaja	arrangör	sov. arr.	arranger
suunnittelija	formgivare	suunn.	designer
säveltäjä	tonsättare	säv., mus. tons.	composer
taiteilija	konstnär	kuvatait.	artist
tanssija	dansare	tanssi	dancer
toimittaja	redaktör	toim. red.	editor
tuottaja	producent	tuott.	producer
valokuvaaja	fotograf	valok.	photographer
äänittäjä	ljudtekniker	äänitt.	recording

ESIMERKKEJÄ

100 1# \$a Oksanen, Sofi, **\$e** kirjoittaja.

100 1# \$a Pulkkis, Uljas, **\$e** säveltäjä.

Elinvuosien merkitseminen:

100 1# \$a Morgan, John, **\$d** 1837-1913, **\$e** kirjoittaja.

700 1# \$a Koskinen, Seppo, **\$d** 1954- **\$e** toimittaja.

ISNI-tunnuksen tms. merkitseminen:

100 1# \$a Trollope, Anthony, **\$d** 1815-1882, **\$e** kirjoittaja. **\$0** (isni)1234567899999799

Osakentän \$e toisto, kun samalla tekijällä on useita rooleja:

100 1# \$a Stone, Melicent, **\$e** kirjoittaja, **\$e** kuvittaja.

100 1# \$a Niskanen, Mikko, **\$e** ohjaaja, **\$e** näyttelijä.

700 1# \$a Carpelan, Pirkko, **\$e** kääntäjä, **\$e** toimittaja.

Termien järjestys määräytyy RDA:n mukaisesti:

- 1) teokseen liittyvät suhteet: kirjoittaja, kokoaja, koreografi, käsikirjoittaja, ohjaaja, sanoittaja, suunnittelija, säveltäjä, taiteilija, tuottaja, valokuvaaja...
- 2) ekspression liittyvät suhteet: animaattori, esittäjä, johtaja, kertoja, kuvittaja, kääntäjä, lavastaja, leikkaaja, näyttelijä, opettaja, piirtäjä, sovittaja, tanssija, toimittaja, äänittäjä...
- 3) manifestaatioon liittyvät suhteet: kaivertaja...
- 4) kappaleeseen liittyvät suhteet

Musiikkiaineiston suhteen tätä suositusta tarkennetaan myöhemmin. Musiikkiluetteloinnissa on perinteisesti toistettu koko henkilön- tai yhteisönnimen kenttää eri funktioissa.

Melindan tietueen korjausohje:

Melindaan on aineistoloadeissa tullut paljon tuplakenttiä, jotka myöhemmin pyritään korjaamaan automaattisesti. Luetteloijan on kuitenkin päivitettävä käsittelemänsä tietue kuntoon jo ennen korjausajoja. Osakentässä \$e voi olla termejä joko lyhennettynä tai aukikirjoitettuna ja osakentässä \$4 englanninkielisiä kolmikirjaimisia koodeja. Erilaisista kenttäversioista täydellisin muoto säilytetään, tarvittaessa eri muotoja yhdistetään. Jos osakentistä on tuplaversion, joista toisessa on englanninkieliset tekstit ja toisessa suomenkieliset, säilytetään suomenkieliset tekstit. Esimerkki:

700 1# \$a Aaltonen, Antti.

700 1# \$a Aaltonen, Antti, \$d 1962-

700 1# \$a Aaltonen, Antti, \$e toim.

700 1# \$a Aaltonen, Antti, \$e toimittaja. \$4 edt

700 1# \$a Aaltonen, Antti, \$e toimittaja.

> **700 1# \$a** Aaltonen, Antti, **\$d** 1962- **\$e** toimittaja.

